

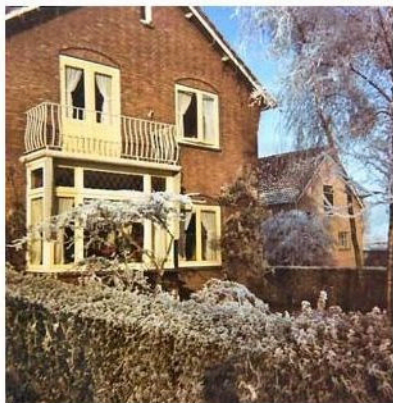
INTERVIEW MET MEVR. STAARTHOF-FIJAN VAN OOI T 'S-GRAVENWEG

A. Het ouderlijk huis van de familie Fijan

Mevr. Dina Staarthof-Fijan (verder: mevr. S.) is in 1935 geboren. Ze is de oudste van vier dochters. Haar vader was timmerman-aannemer en architect. Haar geboortehuis stond aan de 's-Gravenweg op de plaats waar nu het kinderdagverblijf "De Duinen" staat (zie foto). Het was een groot dub-

bel huis. In het linkerdeel woonde de familie Fijan. De hoge voorgevel is door opa Fijan vóór de oorlog aangebracht. In dit oude huis woonde hij in het achterste deel; hij was ook timmerman-aannemer. Rechts naast dit pand liep een pad naar achteren tot aan de spoorloot. Hieraan stonden vier huisjes, die werden bewoond door vier families. Links naast het pand was smederij Dijkstra gevestigd. Deze heeft de vier huisjes eind zestiger jaren opgekocht en er garages voor de verhuur laten verbouwen. Dijkstra was ook hoefsmid en had voldoende klandizie met alle boerenbedrijven in de omgeving. Tegenover het pand bevond zich het postkantoor.

Het huidige pand op nr 270 (foto links) is begin jaren 50 gebouwd rechts naast het pand met de hoge voorgevel. Mevr. S. heeft daar tot haar huwelijk in 1963 gewoond. Het oude pand is nog een aantal jaren verhuurd geweest. De werkplaats van haar vader was aan de Kerklaan bij het oude station in de vroegere Groentezouterij van Blad.

In het voorste deel van dit grote pand was later de familie De Jong (kruidenier) gevestigd. Mevr. De Jong (De Spar) vertrok daar medio 1975.

Mevr. S. vertelde dat haar vader o.a. de Boerenleenbank aan de 's-Gravenweg (t/o de Rijskade), het oude Postkantoor (Oranjebuurt) en de Brandweerkazerne heeft gebouwd. Ook is hij als bouwkundige betrokken geweest bij de bouw van het oude winkelcentrum Dorrestein. (De steen waar Krijgsman en Fijan als architecten van de Boerenleenbank op staan - met twee anderen als aannemers - hangt boven de kapstok in de Oudheidkamer. Een foto ervan stond in de vorige Nieuwsbrief!) Ook had Fijan het opzicht over een aantal boerderijen die eigendom waren van stedelingen. In de oorlog was er in het ouderlijk huis een Duitse militair ingekwartierd. De Engelsen bombardeerden in 1945 (bijna) de spoorlijn bij Nieuwerkerk, omdat er daar volgens mev. S. 's nachts V1/V2-raketten uit de trein op vrachtwagens werden overgeladen. Bij het bombardement op 19 maart 1945 is een bom naast het huis van haar buurvrouw, mev. De Groot, gevallen. Haar buurvrouw en haar dochtertje van 2½ jaar zijn dodelijk geraakt. Ook is een huis aan de overkant getroffen. (Van dit bombardement heeft de Oudheidkamer bomfragmenten dankzij M. Dijksman én objecten van de ook omgekomen Nelly Zanen dankzij haar zus.) Het gezin Fijan vluchtte na het bombardement en vond onderdak tot kort voor de bevrijding bij de familie Bastink 'op het Dorp'. Het gezin was tijdens de bevrijding weer terug in hun huis en haar vader heeft hun auto, die hij had verborgen in zijn werkplaats, voor het bevrijdingsfeest rond 31 augustus 1945 tevoorschijngehaald en prachtig versierd (zie foto).

Honger heeft het gezin in de winter van 1944/1945 niet gekend, mede doordat haar vader vaak opdrachten had bij welgestelde boeren en zich in natura (onder andere graan) liet uitbetalen.

Haar vader noch haar grootvader hadden contact met 'bovenmeester' Fijan van de Openbare Lagere School Nr 2 aan de 's-Gravenweg. Mevr. S. heeft een boek over drie eeuwen Fijan in Nederland (Fijan is afgeleid van een oorspronkelijke naam uit de tijd van de Hugenoten).

B. Herinneringen aan de 's-Gravenweg uit haar jeugd

Mevr. S. herinnert zich nog goed de stroom vluchtelingen uit Rotterdam na het bombardement in mei 1940 die langs hun huis kwam. Ze weet niet meer waar deze mensen werden ondergebracht. In de openbare school waren later in de oorlog Duitsers ingekwartierd, haar jongere zussen moesten toen enige tijd naar school Nr 1 aan de Kerklaan bij de Dorpsstraat. Mevr. S. voelde zich meer "s-Gravenwegs" (inclusief Kortenoord als 'buurtje') en eigenlijk niet zozeer een inwonster van Nieuwerkerk (vergelijkbaar met Oud Verlaat nu, waarvan de inwoners zich ook geen Zevenhuizers voelen). Door de (oude) spoorlijn en zeker na de verplaatsing van het Raadhuis van het Oude Dorp naar het Nieuwe Dorp (Kerklaan/'s-Gravenweg) in 1928 was er eigenlijk altijd een tweedeling in Nieuwerkerk: Het dorp en het buurtje Kortenoord/'s-Gravenweg. Het Postkantoor, de Boerenleenbank etc. zaten nooit op het Oude Dorp, altijd aan de 's-Gravenweg! De verhouding onderling was niet goed: zo kwam er naast de

naar 's-Gravenweg verhuisde zangvereniging Nieuw Leven ook wéér een zangvereniging op Dorp. Mevr. S. en twee jongere zussen waren lid van Nieuw Leven, ze repeteerden in l'Espérance. De zaal van Honkoop was in die jaren het sociale centrum van de bewoners van de 's-Gravenweg en Kortenoord (hier werd o.a. Koninginnedag gevierd met vuurwerk op het grasveld achter de feestzaal). Ook was er een buurtvereniging met de voor Dorp plagerige naam 'Centrum' - zie ook de foto

hierbij van de praalwagen bij het 40-jarig jubileum van koningin Wilhelmina in 1938. (Het archiefje van deze buurtvereniging (1937-1954) zit in het streekarchief bij de archieven van de Nieuwerkerkse Oranjeverenigingen: men ging in 1954 ook op in 'Oranje Boven'.) De jeugd ontmoette elkaar in het rijke verenigings-

- *genoemde zangvereniging Nieuw Leven (met voorwerpen in Oudheidkamer, ook bleef het forse archief bewaard!)*
- *een gymnastiekvereniging (in gymzaal achter katholieke lagere school)*
- *een mandolinevereniging*
- *genoemde Buurtvereniging 'Centrum'*
- *en niet te vergeten de voetbalvereniging 'Nieuwerkerk' (er werd getraind en gespeeld aan de Rijskade)*
- *verder was er dansschool Honkoop in zijn café l'Espérance (ook daarvoor geldt: object in Oudheidkamer)*

Het lager onderwijs werd aan de 's-Gravenweg gegeven in drie scholen: de Katholieke Heilig Hartschool bij de Rijkskade, de Christelijk-Nationale School nr 2, later Eben-Haëzerschool genoemd, en op de plaats waar nu een woonhuis staat bij de fietsafslag 's-Gravenweg-Essepad was de Openbare School Nr 2 (eerste steen in Oudheidkamer). Mevr. S. herinnert zich dat alle kinderen naar school gingen, er was geen kinderarbeid, er was wel (stille) armoe; de kerken en de burens boden sociale hulp, met name aan grote gezinnen.

Bij het café 'Rust Wat' was toen nog het voet- en fietsveer. De moeder van mevr. S. had wel contact met mevr. De Bruin, de schoonzus van de eigenaar van het veer. Zij paste wel eens op de kinderen Fijan. Er waren nauwelijks contacten met de mensen van de overkant. Ook op Kortenoord en de 's-Gravenweg waren er niet veel sociale contacten: "Je kwam niet bij elkaar over de vloer". De meeste mensen moesten hard werken om in hun onderhoud te kunnen voorzien (zoals bekend waren er vroeger veel grote gezinnen in veelal kleine huizen). Mevr. S. was bevriend met de kinderen van de oude dokter Hage; hij was de enige huisarts (als er een ernstiger klacht was ging men naar Gouda).

Mevr. S. herinnert zich niet dat er sprake was van overmatig drankgebruik of ander a-sociaal gedrag, het zal er wel geweest zijn, maar voor haar in die tijd niet duidelijk zichtbaar. Mevr. S. had niet de indruk dat in haar jeugd de ver-

schillende geloofsgemeenschappen voor een grote verdeeldheid zorgden. Zij was gedoopt in de oude Hervormde kerk in het dorp en kerkte daar ook. Overigens gingen de kinderen Fijan naar de openbare school aan de 's-Gravenweg, waar zij wel godsdienstonderwijs kregen van hun eigen ds A. Voltenweider (zie foto: mevr. S. eerste rij derde van links).

De meeste mannen (en vrouwen wellicht ook) werkten in de omgeving.

C. Bedrijvigheid in de omgeving 's-Gravenweg/ Kortenoord:

- smederij Dijkman (naast het oude Fijanpand); in die tijd veel bedrijvigheid i.v.m. de paarden die gebruikt werden in de tweede wereldoorlog en smidswerk aan de boerenkarren (objecten hiervan in Oudheidkamer)
- de villa Majadiga met kassen van de familie Bier (een kweker van azalea's) naast de maalterij van Vente
- een postkantoor t/o het huis van fam. Fijan (De Jong was de eigenaar)
- een oliehandel t/o de molen. De olievrouw Stien de Koning kwam aan de deur voor zeep, 'peterolie', borstels, enz.
- sigarenmakerij Pruyt schuin t/o de molen; is er na de oorlog mee gestopt (objecten in Oudheidkamer, ook van zoon Barend, sigarenboer en fotohandelaar aan de Kerklaan)

- distilleerderij De Keizer van fam. Post (objecten van Keizerbitter etc. in Oudheidkamer)
- maalderij van Vente (deze is er nog)
- de firma Molendijk van de huidenfabriek/vleeshandel : mevr. S. herinnert zich nog de erge stank! Verplaatst naar Hooge Veenenweg 115
- glasblazerij 'De Struischvogel' op de plaats van het latere Houtbeton- resp. Pactongebouw, nu auto-opslag van Van Vliet (objecten in Oudheidkamer)
- Paul & Van Weelde carrosseriebedrijf aan 's-Gravenweg (objecten in Oudheidkamer)
- de oude poldergemalen aan (nu) de Van Gennepweg

D. De volgende winkels waren in de buurtschap te vinden:

- Aan haar stuk 's-Gravenweg tot de driesprong - de rest volgt later misschien nog eens - bevonden zich *twee kruidenierswinkels*: fam. Vuik (inventaris overgebracht naar Oudheidkamer) en fam. Uitbeijerse (later werd Job van Gelderen jr de eigenaar). Op Kortenoord was er ook een kruidenierswinkel van Job van Gelderen sr (waren neef en oom).
 - Ook was er nog een kruidenierswinkel van De Mik aan de 's-Gravenweg/hoek Kortlandstraat, na 1963 werd dit de groente- en fruitzaak van Vuik.
 - Groenteman De Groot achteraan het kanaal naast het Spiegelhuis, groenteman Ames in het Spiegelhuis, een oude Mijnlieff-villa, en Aart Seele als groenteboer met motocarrier
 - Toon Segers kwam aan de deur (vader was boer, zoon Toon was melkboer. Ook Andeweg was melkboer ('s-Gravenweg) en kwam aan de deur.
 - In de Kortlandstraat was een slagerij Allemekinders (hij slachtte in een ruimte in het gebouw van de groentezouterij).
 - fietsenzaak en lampenwinkel van Teun Karreman aan de 's-Gravenweg
 - Kortenoord verderop: manufacturenwinkel Markus en bakkerij Gosselink
- Dank aan mevr. Staarthof, die voor ons 's-Gravenweg/Kortenoord liet herleven!
(*Marjolein van Herwijnen en Kor van der Glas*)